

Джин чекає сотню років

Шубнум Хан

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Ольга Кокор

© Видавничий дім «Фабула». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Пролог

1932 рік

У старій шафі сидить Джин і плаче.

Воно скиглить і тихо бурмоче слова нарікань. Скрегоче зубами й прокладає небеса за свою долю. Кляне той день, коли увійшло в цей злосчастний дім. Джин заплющує очі й намагається уявити час до того, коли воно прийшло сюди, як йшло з узбережжя за звуком зірок з берега, до того, як світ став темним і порожнім.

Деся щось гуркоче, і Джина відволікає від страждань шум, що зчиняється зовні. Воно зупиняється, щоб прислухатися, і чує, як долинають звуки: грюкають двері, розчиняються вікна, розкидаються речі. Лунають крики, люди віддають накази й поспішають проходами. Вони бігають туди-сюди і штовхають щось важке по сходах.

Джин робить паузу, а потім випростує кінцівки, відчиняє шафу й виходить назовні.

Чути тупіт кроків, потім унизу грюкають вхідні двері, і все раптом затихає.

Джин виходить у коридор і з цікавістю роззирається довкола. На підлозі розкиданий одяг і постільна білизна. Воно заходить до кімнат. У дитячій спальні, біля розпаленого каміна, двадцять сім пластмасових солдатиків чекають на наступ французької армії. У жіночій спальні шовковий камісоль{1} сповзає з вішака, який погойдується в шафі.

Джин спускається вниз. На кухні тарілка з картоплею мокне під краном, з якого капає вода. З відставленого чайника здіймається пара. Кошик зі свіжою білизною чекає на прасування.

Воно заходить до довгої їдальні, йде повз стільці з високими спинками й зазирає до передпокою, де голосно цокає дідівський годинник. Джин відчиняє важкі вхідні двері й дивиться у яскраве,

чисте світло раннього ранку. Кам'яні сходи завалені відкритими валізами та розкиданими книжками. Під'їзна дорога порожня. Воно виходить на вулицю в блідо-рожеве світло й дивиться на спокійний мерехтливий океан.

Джин обертається до будинку, що височіє позаду, і голосить.

1

2014 рік

Ніхто в Дурбані{2} не пам'ятає такого спекотного Різдва.

Спека, ніби жива дихаюча істота, залазить у вікна й прокрадається до кухонь. Вона переслідує людей на роботі, в чергах у банках та в потягах, що везуть їх додому. Вона сидить у спальнях, стає дедалі більш неспокійною, аж поки вночі, лютуючи, не починає душити тих, хто спить, змушуючи їх задихатися від нестачі повітря. Вона проноситься вулицями — розриває труби, розколює зелені гуави й розвалює під'їзні шляхи. Обпікає кінчики пальців і випалює волосся, змушує людей забувати, що вони роблять і куди йдуть, тоді вони лиш блукають навколо, плескаючи себе по голові.

На стоянці таксі в місті люди махають газетами під пахвами й витирають лоби брошурами, що обіцяють повернути втрачених коханих. Номери телефонів знахарів чорнильно-синіми струмками стікають по їхніх скронях і потрапляють до кишень. На сонці чорніють банани, розкладені на столиках, що виставлені на тротуарах. Вологість зростає, і незнайомців тягне одне до одного, тож вони стискаються в пітному нещасному безладі.

У передмісті люди сидять у надувних басейнах у святкових ковпаках і потягують дешеве вино з пластянок. Вони їдять грона лічі та шматки кавунів і до чорного кольору підсмажують на мангалі м'ясо. Господині відкидають з обличчя волосся, яке лізе в очі, коли вони розвішують білизну, рахуючи дні до кінця відпустки. Брудний посуд поступово накопичується в раковинах, а мішки для

сміття кишать личинками.

На узбережжі широко видніється небо, а море обпікає своєю близькою. Маленькі діти в різнокольорових костюмах стрибають по розпеченому піску і верещать від раптового болю, наче в агонії. Сім'ї з горщиками бір'яні{3} та теплою колою сидять під маленькими парасольками, обмахуються кришками від контейнерів і розкладають рис на паперові тарілки.

Пірс тягнеться до безкінечності, як палець, що вказує на біду.

САНА МАЛЕК ВІДЧИНЯЄ вікно в пошуках вітерцю. Темна завіса волосся злітає з її шиї, відкриваючи підборіддя матері, і вона повертається то так, то інакше, намагаючись зробити його своїм. Вона не дівчинка і не жінка: Сана зависла десь у просторі між ними, де на краю її думок, що подеколи завихрюються, з'являється мерехтливе світло, яке обіцяє щось чудове, — знання того, що світ от-от зміниться.

Вона носить його в грудях, як таємну скриньку.

Сана їде додому. Це не зовсім дім, але її батько каже, що це він, бо сам у це вірить. Ще він каже, що домом можуть бути багато місць, навіть тих, де ти ніколи не бував, що дім також може бути спогадом, якщо ти часто до нього повертаєшся. Сана хоче знати, скільки саме разів потрібно повернутися, щоб зробити спогад своїм домом, на що батько відповідає, що вона зрозуміє тоді, коли це станеться.

Це не зовсім відповідь, але вона приймає її.

Як і приймає те, що батько живе за власними вигаданими істинами: дім може бути спогадом, річки надійніші за дороги, а земля тримає в собі проблеми. Вона визнає, що він ніколи не буде таким, як батьки, про яких вона читала: сильні духом, рішучі, у костюмах зі стиснутими до хрусту кулаками. Вона розуміє, що без матері він утратив якийсь якір і, як корабель, заблукав у незвіданих водах. Тож коли одного ранку батько оголошує, що нарешті

знайшов дім, вона не дивується, а просто збирає речі та їде з ним на їхньому «ісузу».

Мати померла чотири роки тому, а після її смерті батько став одержимим прибережними містами, позначаючи їх на картах. Він вивчає погодні графіки та історії міст уздовж південноафриканського узбережжя. «На західному узбережжі, — каже він, — є багато хорошого, як-от: мідії, видри і маленькі дикі дороги, але там холодно і вітряно, а ще там забагато білих людей. Не можна довіряти місцям, де багато білих людей. На східному узбережжі тепліша вода, гладкіше каміння та яскравіше сонце — теплі місця допомагають забути минуле й відпустити болісні переживання», — додає батько.

Коли вони в'їжджають у місто, то відчують, що повітря насичене сіллю, і бачать, як на горизонті видніється блакитна смуга. Вони прямують до океану, минаючи маленькі крамнички, конференц-центри та цегляні будівлі, і потрапляють у сплетіння вулиць, наповнених графіті, запахами їжі та гучною іноземною музикою. Проїжджають повз нігерійські ломбарди та сомалійські галантерейні крамниці. Далі африканські іммігранти поступаються місцем азійським, а між китайськими магазинами модного одягу з'являються пакистанські кіоски з курятиною тікка. Трохи нижче індійські іммігранти поправляють вивіски своїх невеликих крамничок зі спеціями. Вони ніяково відсувають від натовпу нових іноземців, намагаючись дати зрозуміти, що вони не такі вже й новоприбулі, як ті, які щойно зійшли з корабля. Ці прикріплюють до вітрин вивіски з датою приблизно 1918 рік і бурмочуть про старі добрі часи, коли не все надходило з Китаю, а покупці заповнювали їхні крамниці в пошуках якісної тканини та спецій.

Таємна скринька в грудях Сани пульсує. Вона стоїть на порозі дорослішання, і все навколо сповнене передчуттям. Попереду на неї чекають різноманітні відкриття та досвіди, і на мить дівчина

дозволяє собі задоволення уявити, яким буде нове життя.

Все навколо наповнене трепетом і сподіваннями.

— Думаю, ми вже близько, — каже батько, вказуючи на маленьку мечеть із зеленим куполом на узбіччі вулиці. Він звертає на вузьку дорогу між багатоквартирними будинками, які стоять так близько один до одного, що люди, якщо захочуть, зможуть передавати записки або каструлі між вікнами. За мить тісні будівлі розступаються — і навколо панує простір.

Вони піднімаються на пагорб, що йде вздовж океану.

І бачать на горі іржаві ворота. Сана відчиняє їх, щоб зміг проїхати їхній «ісузу». Перед ними простягається під'їзна дорога, яка веде до великого будинку, спотвореного тінями призахідного сонця. Його вікна, здається, перетворилися на порожні очі, що дивляться, як вони під'їжджають.

Сані цікаво, чи може дім бути чимось, що поглинає тебе.

Вони повертають на гравійну під'їзну дорогу, і в останньому світлі Сана бачить, що над входом кам'яними літерами, які вже обсипаються, викладено «Акбар Манзіл»{4}. Вона піднімає голову і в арочному вікні на верхньому поверсі бачить постать дівчини, яка спостерігає за ними. Сані перехоплює подих, і вона швидко заплющує очі. Вона каже собі, що це все вигадки, що вона просто втомилася від подорожі. Ніщо не може переслідувати її тут. Дівчина рахує до десяти й розплющує очі.

У вікні порожньо.

Вона зітхає з полегшенням, вистрибує з машини й починає допомагати батькові розвантажувати багаж. Коли Сана витягає сумки, то чує, як відчиняються вхідні двері. В ореолі жовтого світла в дверях, спираючись на палицю, стоїть старий чоловік. Він усміхається, а тоді, накульгуючи, іде до них.

— Ласкаво просимо! — вигукує він.

За його спиною світло в будинку блимає і гасне.

2

Сана повільно розплющує одне око.

Весь світ видніється крізь туманне світло. Кімната порожня, крім її матрацу, шафи та відкритої на підлозі валізи. На всьому тихо сидить пил. На вікнах висять старі подерті штори, крізь які легко проходить світло.

Вона намагається лежати спокійно, але вже забула, як це робити. На фермі все ніби застигло. Там панувала цілковита тиша. Дівчина могла торкатися її пальцями, пробувати на смак і сидіти в ній, ніби у ванні з водою. Водночас на фермі життя продовжувалося, все росло і накопичувалося. Ти просто сидиш, п'єш чай на ганку й не думаєш, чи зараз день чи ніч. Але тут Сана буквально відчувала, як вирує життя: за шторами кричать люди, сміються діти, ходять поїзди, від'їжджають автобуси.

Світ перестав бути спокійним місцем. Немов розпорюючи стібки, вона мала повільно розпустити нитку, яка утримувала звук.

Сана родом з тихого місця, тому вона мовчазна дівчинка. Слова для неї — нав'язливі, надто важкі, надто тверді для її вуст. Вона обходить їх і маневрує між ними, наче між меблями в кімнаті. Вона забула, як говорити, її мова перетворилася на набір жестів, кивків і шепоту. Її мовчання лякає людей — поруч із нею вони говорять більше, щоб компенсувати її безмовність, врешті-решт підвищують голос, напружують шию, голосно сміються, надміру жестикулюють, аж поки не виснажаться від зусиль. Потім, раптово усвідомивши свою поведінку, вони починають нервувати, крутять намисто на шиї або персні навколо пальців, переступають з ноги на ногу, починають пітніти й звинувачують Сану в своєму дискомфорті — у страху, який вона несподівано в них викликає. Оточення починає зневажати її за тиху провокацію, люди відчують себе грубими й неотесаними та врешті-решт узагалі уникають дівчини, оминають її на сімейних святах, удаючи, ніби її взагалі не існує.

Зрештою Сана починає зникати в меблях на тлі стін. Її голі кінцівки зливаються з одягом, наче продовження мазка пензля. Можливо, саме через це люди починають забувати, що вона існує. Вони не можуть знайти її краї, частини тіла, які можна було б витягнути із тла, щоб ідентифікувати дівчину. Вони проходять повз неї, розмовляють крізь неї й дивуються, коли вона раптово підводиться.

А можливо, інші просто відмовляються бачити її, бо не можуть зрозуміти, як вона тримається: так врівноважено й спокійно, як непорушна поверхня води, дарма що має відкриті межі.

Сану не зачіпають її трагедії.

У світі, позбавленому звуку, вона сприймає одну з форм. Їй цікаво, як літери вкладаються в слова, слова — у роти, а з них — в інші роти, не втративши своєї суті. Її цікавлять проміжні ланки, мости, як-от вуха та язика. Місця, які назавжди залишаються шляхами, але ніколи не стають пунктами призначення.

У своїй новій кімнаті вона лягала на підлогу, ставала біля стін і намагалася виміряти, скільки її частин куди поміститься: вона вдвічі менша за довжину вікон її спальні, займає третину від прорізу дверей і перебуває на відстані семи кроків від ванної кімнати. Коли Сана лежить на підлозі, то дорівнює довжині між дверима її спальні та дверима її батька. Вона може зробити три сальто зі своєї спальні на кухню. Окрім того, поміщається в шафіці під раковину.

Точнісінько.

Шум життя за шторами стає нестерпним, і Сана відчиняє вікна. Повітря надворі гаряче й задушливе, а день тільки починається.

Унизу пагорба вулиці розбігаються й ведуть до центру міста: тут люди виходять зі своїх квартир і повертають на головну дорогу із сумками, документами та іншими важливими речами, щоб встигнути на автобуси і таксі. Ті, хто залишився — діти, матері, кульгаві чоловіки й літні люди — снують кімнатами за тонкими

фіранками. Жінки в халатах готують запашні сніданки; коричневою фарбою, що затікає на скроні, фарбують пасма волосся; і час від часу плачуть у туалетний папір у ванній кімнаті.

Вона відходить від вікна й копирсається в одязі, що лежить у відкритій валізі. Там вона знаходить зім'яте курті{5}, завелике в плечах, яке дісталось їй від якогось далекого родича, жовту вишиту бавовняну сорочку з обтягнутими тканиною гудзиками, які застібаються спереду згори донизу. Сана одягає довгу туніку, потім натягує джинси й узує гумові чоботи, які незрозуміло як, але допомагають їй почуватися готовою. Вона розчісує волосся, заколює його на один бік і поправляє схоже на мамине підборіддя. Її хода трохи незграбна, а манери недоладні, що буває притаманно доньці, яка залишилася без матері. Вона намагається розгладити складки на сорочці й на мить крізь тонку тканину проводить рукою по нерівній шкірі на місці шраму над правим стегном. Потім дівчина раптово зупиняється й обережно озирається, але нічого не відбувається, тоді вона з полегшенням виходить з кімнати й іде на кухню.

Її батько Білал Малек стоїть на табуреті посеред кімнати і вкручує лампочку.

— О, ти прокинулася. У мене є хороша й погана новина. Яку ти хочеш почути першою? — запитує він, коли Сана заходить.

— Погану, — відповідає вона, притулившись до одвірка й дивлячись на батька.

— Доктор сказав, що електрика ем... не зовсім стабільна. Він каже, що вона може бути трохи... примхливою. Але хороша новина в тому, — додає батько, витираючи руки, — що я поміняв кілька лампочок, тож тут більше не буде так темно, — він усміхається.

Напередодні ввечері, коли вони несли коробки нагору, електрика, яка зникла після їхнього приїзду, раптово повернулася, і вони виявили, що єдине світло в їхньому помешканні — це тьмяна

лампочка на кухні, яка блимала що кілька хвилин. Вони запалили недогарки свічок, які знайшли в кухонних шухлядах, і змушені були навмання пробиратися до своїх кімнат, де витрушували пил із простирадл і розбирали коробки, навпомацки шукали зубні щітки, рушники та піжами.

— Ти знаєш, що Доктор уже кілька років не брав орендарів? Він розповів, що давно збирався дати оголошення в газету, але ніяк не доходили руки. Я ж казав, що все, що не робиться, зрештою робиться на краще. Це місце просто чекало на нас: я маю на увазі, що тут роками ніхто не жив.

— Навіть не можу уявити чому, — бурмоче під ніс Сана, переступаючи через горщики, розставлені на підлозі, щоб збирати воду, яка капає зі стелі.

— Усе не так вже й погано, — каже Білал, почувши її слова. — Дивись, одну лампочку вже полагодили, — він спускається із табурету й натискає на вимикач. Нова лампочка в брудному патроні не світиться.

Він хмуриться.

— Ха! Це дивно. Мабуть, це щось інше, можливо, запобіжник, — каже батько, чухаючи голову. — Треба буде перевірити його пізніше, коли знайду свій ящик з інструментами.

Він витирає руки ганчіркою для посуду.

— Я збираюся купити трохи продуктів у місті, хочеш піти зі мною?

Сана хитає головою.

Білал киває й іде до кривих дверей, а потім обертається.

— Думаю, їй би сподобалося це місце. Вона сказала б, що воно має... характер.

Сана зупиняється. І нічого не каже.

КОЛИ ВІН ЗАЧИНЯЄ за собою двері, Сана озирається й думає, що вона зненавиділа б це місце, сказала б, що воно брудне й

розвалюється, а він, певно що, з'їхав з глузду, якщо приїхав сюди.

3

Довгий час Акбар Манзіл був найвеличнішим будинком на східному узбережжі Африки.

Коли кораблі з Європи заходили в гавань, ті, хто перебував на борту, бачили розкішний масток із мармуровими парапетами, венеційськими вікнами, романськими вежами та золотими дахами. Здивовані мандрівники вказували на дивну споруду на пагорбі й перемовлялися між собою, що для темного континенту справді є надія, якщо архітектура розвинена навіть у такому закутку.

Це знак того, що цивілізація (нехай і химерна) тут можлива.

Але, як це часто буває з великими задумами у світі, будинок було покинуто. Без догляду він швидко занепав і почав руйнуватися. З величезною відповідальністю будинок переходив з рук у руки, з аукціону на аукціон, доки місцевий муніципалітет не ухвалив фінансово обґрунтоване рішення переобладнати гігантську споруду під житло для орендарів. Підрядником узяли дешевого кресляра, бо жоден поважний архітектор не погодився б на проєкт, який передбачав таке спотворення.

Після тридцяти семи років занедбаності будинок знову відчинили, і група муніципальних працівників з молотками, рулетками та олівцями піднялася на пагорб. Плани нових квартир були кострубатими, ненадійними та відверто дивними. Кімнати зруйнували, спотворені ванни заштовхали в кути, кухні вирости всередині спалень, стіни зламали, щоб звільнити місце для сантехніки, а переходи між приміщеннями стискалися, як артерії, що борються за існування. З вікон диміло, а стіни почали деформуватися, а потім тріскатися.

Якщо дивитися ззовні, то будинок на пагорбі почав злегка роздуватися, як рот після лікування у стоматолога.

Проект повністю провалився. Ті, хто заселявся, швидко виїжджали. Люди скаржилися: електрика непередбачувана, вода ненадійна, стіни сирі, труби протікають, дверні прорізи занадто вузькі, кімнати недобудовані, дизайн абсурдний, але здебільшого вони казали, що з цим місцем щось не так. Хтось навіть розповідав, що бачив тінь, яка рухалася по стіні. Інші скаржилися на те, що щось шкреблось у їхні двері.

«Таке відчуття, — ризикнув сказати один із мешканців, — ніби будинок спостерігає за нами».

У ЇХНІЙ КВАРТИРІ Сана відчуває себе затиснутою, загнаною в кут. Стіни несподівано з'являються перед нею й штовхають її в спальню або жбурляють на кухню, а іноді вони пхають і пхають її, аж поки вона не виходить з квартири й не опиняється в первісному будинку.

Саме там різко припиняється штовханина та тяганина, і все стихає. Тиша важка, її порушує лише стогін труб та зрідка — капання води. Сані здається, що речі навколо неї тихо рухаються, але коли вона обертається, то все залишається на своїх місцях.

Звісно, такі місця мають свої таємниці. Сана знає це. Вона знала це відтоді, як увійшла сюди, знала навіть до того, як увійшла. Така інтуїція виникає разом з іншими неусвідомленими знаннями, ніби передчуття, коли має задзвонити телефон чи померти собака. Вона знає, що тут існує багато нерозгаданих таємниць.

Вони чекають у будинку, як ключі, що загубилися між подушками диванів.

Сходи з червоного дерева лежать під потертим килимом і ведуть на перший поверх, до передпокою. Брудні дахові вікна дають декілька плям світла, але здебільшого будинок залишається темним, і це робить відстані незрозумілими, тому переходи відчуються нескінченно довгими.

На сходовому майданчику Сана проходить повз пошарпану штору, крізь яку пробивається плямисте світло. Вона зазирає за неї і бачить високе вітражне вікно, що виходить на подвір'я. У ранковому світлі дівчина помічає старого чоловіка, знаного як Доктор, який стоїть надворі й кидає насіння голубам. Раптом він зупиняється, а потім дивиться просто на неї. Незрозуміло чому, але вона швидко відходить від стіни. Коли Сана знову дивиться надвір, обережно заглядаючи в край вікна, Доктора там вже немає. Вона сміливіше визирає, і коли посуває штору, та падає на неї з хмарою пилу та міллю. Сонце вривається в дім синім, червоним і зеленим полум'ям.

Лунає вереск і чийсь гучний крик:

— Я Рабб!{6} Допоможіть мені. Рятуйте. Вона прийшла вбити мене. Я помру!

Сана розгублено озирається, на мить засліплена яскравим промінням. Потім чує чийсь маніакальний сміх. Коли очі дівчини звикають до яскравого світла, вона бачить худорляву жінку зі згорбленими плечима й вузькими стегнами, яка виринає з тіні біля підніжжя сходів. На її сиве волосся вільно накинутий чорний шарф. Обличчя опиняється в світлі: його шкіра м'яка й зморшкувата, наче стара карта, яку відкривали багато разів. Але очі її яскраві й вологі під повіками.

— Ача{7}, то ти знайшов собі маленьку подругу. Чи вона знайшла тебе? — запитує жінка. Її голос скрипить, як радіоприймач, що коливається між станціями.

— Що? — не розуміє Сана, виплутуючись зі штор.

Жінка жестом показує на темний кут на сходовому майданчику. У тьмяному світлі Сана розрізняє металеву клітку, наполовину вкриту чорною тканиною, у якій сидить маленька зелена істота, що спостерігає за нею очима-намистинками. Вона видає тоненьке пицання, майже механічне.

— Наш джан{8}, наш коханий, світло наших очей, хіба ти не знаєш? Наше дитятко... — глузливо воркує жінка.

— Досить, — лунає голос зверху сходів. Там з'являється маленька огрядна жінка, загорнута в сарі та велику кофту. Її поріділе волосся, розділене посередині, зібране в крихітний пучок, а червоні губи невдоволено скривлені донизу. Коли вона опускається вниз, на зап'ястях брязкають браслети.

— Арре вах!{9} Подивіться на це. Наша королева прибула. Її величність зійшла з Великого Горішнього Поверху. Ласкаво просимо! — каже худорлява жінка внизу, вклоняючись і опускаючи руки до підлоги.

— Досить, — знову каже маленька жінка. Її голос м'який, майже скрипучий, як нові черевики на полірованій підлозі.— Я казала тобі залишити його в спокої, Разія Бібі. Тум такліф к'ю де рахе хайн?{10}

Жінка внизу сходів схрещує руки на грудях.

— Фенсі. Я саме знайомлю його з нашою новою сусідкою. Я казала, який він хороший, — вона повернулася до Сани і продовжила, — скажи їй, скажи, як я говорила, який він чудовий. Такий милий. Такий бечара{11}, — жінка морщить обличчя з таким виразом, ніби не може витримати цю милість.

Маленька жінка піднімає руку й брязкаючи своїми браслетами, каже:

— Бас{12}, Разія Бібі. Бас. Не смійся з нього. Він все розуміє. Ти ж знаєш, він чутливий.

— Чутливий? Чутливий? — розвела руками худорлява жінка.— Ха! Прощу. Ця штука не чутлива. Ти чула його? Арре бапре{13}, він даремно згадав ім'я Бога. Як він може так говорити? Навіть така глуха істота, як ти, мала б почути. Це... обурливо, обурливо, кажу тобі, — мовить вона, чіпляючись за драматичне англійське слово, яке несподівано з'явилося в її лексиконі. — Я не дозволю, щоб ім'я

Бога марно згадувалося індуїстською пташкою в такому пристойному мусульманському домі, як цей.

— Ох, мовчи, замовкни, заткнися, я ж сказала досить. Ти його засмучуєш, — говорить інша жінка. Її губи тремтять. — Містер Патель не знає, що говорить. Очевидно, він почув це від тебе. Ти ж знаєш, що він повторює слова.

Жінка внизу сходів робить крок уперед і витягує шию:

— Від мене? Ти звинувачуєш мене? Всі знають, що ця нікчемна пташка кричить про все на світі! Я не можу працювати, коли вона так галасує.

Фенсі тремтить. Вона підходить до птаха і каже:

— Я віднесу його нагору.

— Так! І тримай його там. Поки він не помре. Ненавиджу коли він стоїть на цих клятих сходах. Терпіти не можу його тупе обличчя. Во тхода кабутар тере джайса лакта хай.{14} Він такий само, як і ти.

Фенсі має такий вигляд, ніби от-от заплаче.

— Ти ж знаєш, що він любить дивитися у двір на голубів. Тобі також відомо, що йому не подобається сидіти в моїй маленькій кімнаті. Це погано впливає на його впевненість у собі. І сирість потрапляє до його легень! — з цими словами вона хапає велику клітку і йде нагору. За кілька секунд десь нагорі грюкають двері.

Разія Бібі хмуриться.

— Така ж чутлива, як і її пташка, — тепер вона повертається до Сани і оцінює її. — Отже, ти новенька. Мені сказали, що ти ще дитина, але ти вже майже жінка. Ви разом з батьком, так? Скільки тобі років? П'ятнадцять? Шістнадцять? — вона прицмокує язиком і пирхає. — Я навіть не знаю, про що думав Доктор, — жінка починає бурмотіти собі під ніс: — Він вважає, що може ухвалювати всі важливі рішення, навіть не питаючи нашої думки. Я казала йому, що в наш час нікому не можна довіряти. Якщо ми візьмемо якогось Тома, Діка чи Гаррі з вулиці, що станеться? — вона повертається до

Сани, наче ставить їй запитання. — Я скажу тобі, що станеться: це місце перетвориться на наркопритон! — випльовує останні слова Разія. — Все починається з того, що ми просто впускаємо нових орендарів, але дуже скоро п'яниці з вулиці починають стукати в наші двері, а потім ці нікчеми з Сіденхаму продають у вітальні ганджу. Я впізнаю біду, коли бачу її, — вона переводить погляд на купу штор на сходовому майданчику. — Ти вже ламаєш речі в цьому будинку, га? Наче мало вже зламано? Скажи мені, хто залишає цілу ферму в Йоханнесбурзі, щоб працювати в офісній їдальні в Дурбані? Що це за чоловік, який працює в офісній їдальні? І як ти можеш не мати матері?

— Ну... моя мама померла, — спокійно відповідає Сана.

— То й що з того? Чия мати не вмирає? Який чоловік після цього не одружується знову? Наскільки я чула, минули роки. Не можна довіряти чоловікові, який вирішив бути без жінки. А чому він переїхав сюди? Хто при здоровому глузді захоче переїхати сюди? — каже жінка й підносить руки вгору. — Щось тут нечисто, — вона піднімається на перші кілька сходинок і наближає своє обличчя до обличчя Сани. — Скажи мені, ти задумала щось підозріле?

Сана хитає головою.

— Що ж, — каже Разія Бібі, повертаючись до підніжжя сходів, — просто пам'ятай, що я хоч на вигляд і стара, але я тут найкмітливіша. Якщо ви з батьком щось замислите, я про це знатиму. У мене на таке нюх, розумієш, — вона постукує по своєму, безперечно, чітко окресленому носі. — Це дісталось мені від пуштунів. Родовід Гулама Хуссейна. Ти маєш знати, що у нас є правила: по-перше, твій батько не має права приводити сюди незнайомих жінок, а тобі заборонено приводити хлопчиків. Ми дуже суворі щодо такого. Це пристойний будинок. По-друге, називай мене Разія Бібі, а не тітка Разія чи Разія Хала бізнес{15}.

Хіба я твоя тітка? Ні. По-третє, якщо ти запалюєш свічку або плити в цьому будинку, дивишся за вогнем, поки він не згасне, — вона стишує голос і каже більше до себе: — Проте мені не варто хвилюватися: ти скоро поїдеш. Це божевільне місце. З божевільними людьми, — жінка вигукує в напрямку сходів: — Особливо ця стара нагорі! — після цього вона продовжує: — Кожен, хто приходить сюди, іде звідси. Повір мені. Це місце робить з тобою щось дивне.

— Що саме? — запитує Сана.

Разія Бібі замовкає, але потім продовжує:

— Сама побачиш. Тільки надто не розслабляйся: скоро ти пакуватимеш речі, щоб поїхати звідси. Я поїхала б, якби могла! Тут самі проблеми. Сирість! Електрика! Протікання! Присягаюся, днями я навіть чула, як миші бігають по даху й шкребуться там, — вона здригається, але продовжує: — Навіть той птах божевільний. Ти чула його? Уяви собі! Скажи мені: там, звідки ти родом, птахи балакають таке?

— Ні, — чесно відповідає Сана.

— Звісно, ні! Треба його позбутися. Птах у клітці — це погана прикмета. Мій Горамаму, йому було вісімдесят п'ять, здоровий, як кінь, жодних проблем не мав, навіть артрити, як це часто бувало в родині Гулам Хуссейна... його окаянений онук, той клятий син Нафіси, приніс папугу в дім і на тобі! — вона клацає пальцями. — Наступного ж дня у Горамаму стався серцевий напад і він помер.

У цей момент у фое почав голосно кукувати дідівський годинник. Разія Бібі здійняла руки догори.

— І ще ця штука! Достатньо голосна, щоб розбудити мертвих. Щоранку заводить цю кляту пташку. Я не можу знайти тут спокою. Все, що я хочу, — це трохи спокою. Хіба я так багато прошу? — голосить вона. І перш ніж Сана встигає відповісти, жінка продовжує:

— Ти скоро все зрозумієш. Це божевільне місце. Тож ти підеш звідси, як і всі інші.

З цими словами вона спохмурніла і пішла геть, зникнувши за рогом, а розгублена Сана залишилась стояти серед зім'ятих штор.

• • •

Далі — у повній книжці «Джин чекає сотню років».

nashaknyga.com.ua